

לישוועתך קוית'י

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת בהר תשפ"ב | גליון מס' 343

יוחנן, אלמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאומרו. כביכול, עבד לזה לאיש מלוה. (החונן דלים, נעשה מלוה להקדוש ברוך הוא. ועבד לזה לאיש מלוה). (נצח נצח א.)

יש לדקדק, כי לפי דרשת רבי יוחנן, לכאורה היה צריך לכתוב להיפך - חונן דל מלוה ה'.

אלא יבואר הפסוק, בהקדם מאמר נוסף של רבי יוחנן (שם ט:). על הכתוב (משלי כא כא) 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד'. 'משום דרודף צדקה, ימצא צדקה? אלא לומר לך, כל הרודף צדקה, הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעות, לעשות צדקה'. וזה מה שאמר הפסוק, 'שה' מלווה וממציא מעות, למי שרגיל להיות חונן דל, בשביל שיוכל להוסיף ולחונן דלים.

בנוסף, היות ונקט הפסוק בלשון מלוה ה', הוסיף רבי יוחנן לדרוש, כי מי שחונן דלים הריהו כמלוה לה'.

*

אך יש להבין, כיצד יכול הקדוש ברוך הוא ליתן שכר למי שעושה צדקה. הלא כיון שאמרנו שמי שנותן צדקה הריהו כמלוה לה', נמצא שתוספת השכר שמקבל תמורת כך, כמוה כריבית. וכבר ידענו, שהקדוש ברוך הוא מקיים את כל מצוות התורה.

ויש לומר, כי הנה פסק הטור (יורה דעה קס יז), 'תלמידי חכמים מותרים להלוות זה לזה בריבית, לפי שיודעין שהוא אסור, ונותנין אותם במתנה גמורה. ודווקא בדבר

שש שנים תזרע שדך (ויקרא כה ג)

המפרשים נתקשו למה פתח בפסוק קודם (ב) בלשון רבים 'כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם', וכאן כתב 'תזרע' לשון יחיד.

עוד דקדקו, שנראה מלשון הפסוק, שיש מצוה לזרוע שש שנים, והדבר אומר דרשני.

ויש לומר, שאם כולם יהיו צדיקים, אזי יהיה לכולם פרנסה בלי טרחה, בבחינת 'ושבתה הארץ', שכל מלאכתם תיעשה מאליה ולא יצטרכו לטרוח ולעשות מלאכה כלל, וכמו שיהיה לעתיד לבוא. ועל זה פתח בפסוק 'כי תבאו' לשון רבים.

אמנם, אם יהיה בהם יחיד שאינו עושה רצונו של מקום, עליו נאמר 'תזרע', שהוא אינו רשאי ליבטל מעבודת הקרקע (ברכות לה ב ובתוס וברי"ף שם), ואצלו יהיה כמו שכתוב (דברים יא יד) 'ואספת דגנך', שהרי אינו ראוי שיעשה לו נס, וגם אינו רשאי להטיל עצמו על הציבור, ולכן מוכרח לעשות מלאכה שש שנים.

ומכל מקום, גם יחיד זה ישבות בשמיטה, וזהו שכתוב בפסוק להלן (ד) 'בשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ'.

(זרע שמשון בהר, מאמר א)

*

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו (ויקרא כה לה)

מאי דכתיב, מלוה ה' חונן דל. אמר רבי

לאל נכר', ודרשו חז"ל (שבת קה ב) איזהו אל זר שהוא בגופו של אדם הוי אומר זה יצר הרע.

אם כן, בא הרמז בפסוקנו גם על היצר הרע: גם אם הוא מצליח כביכול לתפוס את היהודי ברשתו זה לא דבר מוחלט, זה לא קניין בגופו, אלא תמיד אפשר לצאת משבי היצר הרע ולחזור לעבוד את ה'. זהו שאמר הפסוק: כי עבדי הם! בני ישראל הם עבדי של הקב"ה. הם אינם נמכרים ליצר הרע באופן החלטי, ולכן גם מי שחטא צריך לדעת שהדלת לחזור בתשובה תמיד פתוחה לפניו.

(זרע שמשון פרשת בהר מאמר ג)

מועט, שאדם רגיל ליתן לחבירו במתנה. אבל ביותר מכן, לא, עכ"ל. וזה שעושה צדקה במעותיו, הלא הוא נותן אותם במתנה גמורה כלפי שמיא. וכמאמרם (אבות א ג), 'הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס'.

ואף מה שנותן לו ה' תמורת זה, אינו אלא דבר מועט. שהרי בעולם הזה, נותן לו רק את הפירות. ואילו הקרן, קיימת לו לעולם הבא, (פאה א א). ועוד, שהרי 'פה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי עולם הזה', (אבות ד יז). ובעולם הבא, שוב אין לחשוש לריבית, כי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות, (שבת ל.).

והגם שפסק בשולחן ערוך, שלא הותרה לתלמידי חכמים ריבית מועטת, אלא בהלוואה של דבר מאכל. הלא שכר המצוות בעולם הזה, נקרא אכילה. כלשון המשנה (פאה שם), 'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה'.

(זרע שמשון פרשת בהר, מאמר ד)

*

כי עבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד (ויקרא כה מז)

רבינו דורש הפסוק את באופן נפלא, וממנו נקח לעבוד את ה'. ויוקדם, שהרי ההלכה היא שנכרי אינו יכול לקנות יהודי קניין גמור ומוחלט. גם אם הוא קונה אותו, הלא זה רק קניין למעשה ידיו, אך לא קניין גופו ממש (גטין לז ב). ועוד יוקדם, ש'נכרי' הוא רמז ליצר הרע, שהרי נאמר (תהלים פא י) 'לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה

מכון תולדות שמשון
מרכז תורה ומצוות
רחוב שמשון 100, תל אביב 6109901
לכתוב: 0733-454-554

ישמחו ליבות מבקשי ה'

בשעה טובה ומוצלחת
עקב בקשת הציבור הקדוש
העברנו את פעילות הקו 'קול הישועות'
שעל ידי מכון תולדות שמשון
להפצת תורת הזרע שמשון זי"ע
למערכת המנוהלת על ידי חברת ידע פון.

המספר החדש:
קול הישועות
(0733-454-554)

